

Komandi partur

Í hesum coronatíðum kann tað vera aktuelt at taka upp eina líknandi søgu, nevniliga um sponsku sjúkuna.

Í Norðradali fyrrapartin í 1920-unum. Standandi: Andrea, Louis við Eiko í fanginum, Josefina, kona Óla Reinert, Óli, og Andrias, pápin
Sitandi: Sanna við dóttirini Johannu og Nordina, systir Sannu.

Hollendsku skipini høvdu nokk av fólki, og høvdu ikki brúk fyri fleiri. So koyrdu tey hann við einum donskum skipi. Hetta var hann ikki so forliptur fyri. Umborð hjá teimum var ikki frítt fyri ólevnaði. Fyrstu ferð hann fekk feriu, fór hann heim til Føroyar og segði, at hann fór ikki avstað aftur fyrr enn hann visti, at hann slapp við einum hollenskum skipi.

Bretar vóru javnan eftir honum at gerast hermaður hjá teimum, men tað vildi hann ikki. Hann var jú farin sjálvboðin, so ongin kundu krevja hann til nakað. Hann fór tá at arbeiða í Lands-handlinum í Tinganesi.

Hetta dāmdi eisini mammu best.

Eina ferð hildu vit, at hann vera við jolaskipinum, sum gekk burtur í Fugloyarfirði í 1941, og allir menninir umborð umkomust, men so galið var tað tó ikki.

Vit búðu í Havn, meðan kríggið var. Men eg var ofta í Norðradali og vitjaði gummu, Charlottu, sum var umrødd í frásagnunum hjá Jákupi á Sundi og Onnu á Váli. Hon var fantastisk. Hon arbeiðdi alt. Hon mjólkaði, sópaði og hon arbeiðdi altíð. Hon var ongantíð í friði. Hon mátti enntá virka sum jarðamóður, tá jarðarmóðirin ikki koma fram. Gumma gjørdist 94 ár. Tá ið hon visti, at hon skuldi doyggja, vildi hon senda boð eftir presti og var hetta hennara seinasta ynski. Hon er grivin í Kaldbak. Tá var framvegis ikki møguligt koyra meira enn hálva leiðina. Restin av teininum mátti gangast og kistan mátti berast. Eg var 14 ár, tá eg fór til nonn-

urnar at arbeiða, og har lærði mann heilt fitt av enskum av eini nonnu, sum var frá Fleetwood. Eg lærði eisini hvussu ein skuldi gera og ikki gera í Onglandi. Hetta kom

Her skulu endurgevast nøkur fá brot í dagbókini.

Dagbókin byrjar 16. januar 1921, og hendan dagin skrivur Sanna: *I Dag har vi frøst Vejr med Rim*

Andrias gjørdi sína egnu grøv, tí hann ikki vildi jarðast undir Svínaryggi.

væl við seinni. Eg arbeiðdi eisini fisk eina tíð hjá Karl á Lag.

Dagbókin hjá Sonnu

Høvið til at geva hesa bók út er eitt blátt skrivihefti í A4 stødd við 78 tætt skrivaðum síðum við javnari skráskrift og skrivað á donskum. Hetta verður alt endurgivið júst, sum tað er skrivað, eisini við teimum villum, sum vóru.

Tað er greitt, at tað hevur verið eitt sjokk hjá Sannu at koma úr Norðradali við tess dalum og fjøllum og so til Holland, har alt var slætt. Tað hevur eisini verið stórir munur á Hollandi og Norðadal sum samfeløg.

Tey búsettust í Delfzijl, sum hevur verið ein stórbýur sæð hjá einum føroyingi í mun til Norðradal. Í Hollandi búðu tey hjá foreldrunum hjá Louis.

paa Træerne, vi har været ude at spasere. Jeg har været i mit mest triste Hjørne, vor hele Verden er graa "tiltrods for at Solen skinner ude i Horisonten".

Tað er greitt, at hendan dagin er Sanna í ringum skørum.

Men um kvøldið er eitt sindur broytt:

I Aften er jeg lit bedre tilpas, det synes som det elektriska lys bringer noget andet med sig, det ligesom beroliger Nerverne lit. Stakkel L.(ouis). Jeg tror han er arrig paa mig engang imellem.

Ravmagnið hevur sjálvandi verið ein rættilig kollvelting hjá gentuni úr Norðradali.

Tað sæst allan vegin í dagbókini, at Sanna ikki treivst. Tað hevur ikki bøtt um, at fyrstu tíðina dugdi hon ikki málið.

Eisini saknaði hon at fáa brøv

úr Føroyum. Men tað tók eisini sína tíð, hvussu skjótt brøv kundu koma fram. Men tann 1. februar fekk hon heili fimm brøv, tað var dagur í viku.

Men Sanna skrivaði eisini brøv sjálv. Hon hevði verið á Fólka-háskúla hjá Rasmus Ramussen, á Háskúlanum og Símun av Skarði. Hetta hevur eisini merkt hana.

Teimum báðum skrivur hon tann 26. februar 1921 eitt langt bræv, sum er skrivað á nokk so góðum føroyskum. Her greiðir hon frá ferðini til Holland og hvussu lívið var har. Eisini roknað hon við at koma aftur til Føroya árið eftir, t.v.s. í 1922.

Í brævi 3. mars skilst, at Sanna er trúgvandi og vildi fegin gjørt meira fyri Gud. Hon var adventistur, og tað bleiv Louis eisini.

Tann 1. apríl fer Louis til sjós. Tað var sjálvsagt ein saknur, men dagin eftir fær hon pakka úr Føroyum við brøvum, bløðum, skerpikjøt, spik og turran seið. Tað hevur verið dagur í viku.

Tann 20. apríl frættir Sanna, at skipið, Louis var við, hevði havt samanstoyt við eitt týskt skip, men allir vóru bjargaðir.

Tann 12. mai. Skrivur Sanna: *"Nu er det 16 Dage siden jeg fik Brev fra min Mand! Ja, saaledes er Mændene. Da han havde været 3 Dage borte havde han skrevet 2 Kort og et Brev...."*

Tann 8. september skrivur Sanna aftur eitt langt bræv til Símun av Skarði, har hon takkar fyri bræv, hon hevur fingið frá honum, og hon greiðir áhugavert frá lívinum í Hollandi.

Tað seinasta hon skrivur í Hollandi er 29. apríl 1922.

Tað skilst, at nýføddi sonurin, Eiko, hevur trupulleikar við eksemi, og hetta er hart fyri tey bæði. Samstundis hevur maðurin verið til sjós í tveir mánaðir. Hetta hevur ikki gjørt tað lættari.

Tað næsta Sanna skrivur er í Norðradali 3. februar 1929. Tá hava tey longu verið heima í nær-um sjei ár, og høvdu fingið tvey børn afturat.

Tað seinasta hon skrivur er í 1944.

Hon greiðir frá um virksemd hjá Louis og hjá børnunum. Um Hannu skrivur hon: *"Miki Saldátarvrøvel (fjas) hevur hon havt. Hon er vaksin til eina heilt vakra gentu men tað kedeliga er, at Mandfólk altíð fjepast uppi í henni."*

Máttu rýma undan týskarum

Men hetta endaði við, at Johanna varð gift við bretska hermanninum Harry Wilson. Tey fluttu til Bretlands, men vóru javnan og vitjaðu aftur í Føroyum.

Eg hitti tey eina ferð og fekk ein longri samrøðu við tey bæði her í hesi røð. Harry hevði verið í mongum leikum undir krígunum, men hann kom væl burtur úr tí.

Tá ið Týskland legði á Frankaríki í apríl 1940 vóru meira enn 52.000 bretskir og franskir hermenn, sum sluppu úr franska býnum Saint Nazaire til Bretlands í døgnum 16.-18. juni 1940, bert triggjar dagar, áðrenn týskarar tóku býin.

Harry var ein teirra. Deildin hjá honum hevði eina langa ferð til gongu til Saint Nazaire, har hann og hansara felagar støðugt vóru álopni av týska Luftwaffe. Teir máttu fara hvør sær og leita sær skjól sum frægast, tá ið hetta hendi. Hesi álop hildu eisini fram, tá ið teir vóru fergaðir út frá Saint Nazaire í smáum opnum bátum umborð á Duchess of York, hóast teir fingi nakað av loftvernd frá bretskum destroyarum, sum vóru har.

Góð umboð fyri Føroyar

Johanna doyði fyri nøkrum árum síðan. Men Harry doyði í fjør 100 ára gamal. Seinast vit hittust var í 2015, tá ið hann í Newcastle luttók í minningarhaldinum fyri føroyskar og danskar sjómenn, sum mistu lívið á sjónum undir krígunum.

Sofus Poulsen, okkara umboðsmaður í Aberdeen í mong ár, tók til hvussu góðir umboðsmenn Harry og sonurin, Louis, vóru fyri Føroyar, tá ið á stóð. Hetta eigur ikki at vera gloymt.

Sanna doyði í 1947, 61 ára gomul. Louis giftist aftur við hollendskari kvinnu.

Í 1955 doyði Louis knappliga, og hann gjørdist eisini bara 61 ár. Alt í alt er bókini um Sannu Apol og hennara ein hugtakandi ættarsøga og kvinnusøgu. Bókin er ógvuliga neyv við nógvum keldutílvísingum og er verd at lesa.

Louis sigldi sum stýrimaður undir heimsbardaganum. Her er hann afturkomin í 1942